

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku T. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 października 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację T. J. od wyroku z dnia 27 kwietnia 2015 r., którym Sąd Okręgowy w W. oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 24 września 2014 r. odmawiającej ustalenia emerytury według zasad określonych w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawczynie zarzuciła:
1) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na przyjęciu i dokonaniu dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego; 2) naruszenie prawa materialnego, tj.: a) art. 55a § 1 (prawidłowo: art. 55a ust. 1) ustawy

emerytalnej przez jego niezastosowanie, podczas kiedy ten przepis stanowi wprost, że art. 55 tej ustawy stosuje się do osób, które miały już ustalone prawo do emerytury; b) art. 55 tej ustawy przez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że skarżąca nie składała wniosku o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., że przepis ten stanowi o pierwszym wniosku o przyznanie emerytury składanym po dniu 31 grudnia 2008 r., a także przyjęcie, że złożenie wniosku o przyznanie świadczenia emerytalnego przed dniem 31 grudnia 2008 r., a następnie złożenie kolejnego wniosku po tej dacie, nie daje prawa do zastosowania tego przepisu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o orzeczenie co do istoty sprawy (art. 398¹⁶ k.p.c.), ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania (art. 398¹⁵ k.p.c.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego „czy mimo faktu, że osoba pobierająca świadczenie emerytalne, która pierwszy wniosek o tego rodzaju świadczenie złożyła przed 31 grudnia 2008 r., składa kolejny wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego i jego wyliczenie na nowych zasadach po tym dniu, może to uczynić w oparciu o treść przepisu art. 55 ustawy [emerytalnej]”; po drugie - potrzebą wykładni budzącej poważne wątpliwości art. 55 ustawy emerytalnej w zakresie ustalenia, czy w przypadku wystąpienia z kolejnym wnioskiem o przyznanie świadczenia emerytalnego przepis ten może mieć zastosowanie oraz czy przez wniosek o przyznanie emerytury, o którym mowa w tym przepisie, należy rozumieć uzyskanie statusu emeryty, a jeżeli tak, to czy emeryt może występować z kolejnymi wnioskami o przyznanie mu emerytury; po trzecie - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej z uwagi na błędne przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że skarżąca nie miała prawa składać kolejnego wniosku o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., gdy tymczasem z art. 55a ustawy emerytalnej wynika, że art. 55 tej ustawy stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27, a skarżąca takie prawo miała ustalone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09,

LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że

nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie wykazuje ich występowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów prawnych nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania (jak czyni to skarżąca), ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wywodu prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruujące to zagadnienie powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Takiego wywodu prawnego skarżąca nie przeprowadza, a rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącą prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Niezależnie od tego, formułowane przez skarżącą wątpliwości znalazły rozstrzygnięcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym wyjaśniono, że w art. 55 ustawy emerytalnej chodzi o przyznanie emerytury nabytej na podstawie art. 27 tej ustawy, a realizowanej dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r. W konsekwencji,

obliczenie emerytury na zasadach wynikających z art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej możliwe jest tylko w razie nieprzerwanego kontynuowania po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego ubezpieczenia rozpoczętego przed ukończeniem tego wieku, tj. podlegania ubezpieczeniom społecznym w sposób ciągły do czasu zgłoszenia pierwszego wniosku o tę emeryturę nie wcześniej niż po dniu 31 grudnia 2008 r. (por. wyroki z dnia 20 września 2017 r., I UK 339/16, LEX nr 2390759 oraz z dnia 3 października 2017 r., II UK 429/16, LEX nr 2390729 i powołane w nich orzeczenia).

Z kolei wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na obrazę art. 55a ustawy emerytalnej skarżąca pomija, że ten obowiązujący od dnia 1 maja 2015 r. przepis dotyczy ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w związku z art. 55a ust. 1 tej ustawy. Już przed wejściem w życie art. 55a w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej, niezależnie od tego czy - jak skarżąca - wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. uchwałę z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 257). Rzecz jednak w tym, że - jak wynika z niekwestionowanych ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku - skarżąca nie spełniła przesłanki ciągłego, nieprzerwanego kontynuowania ubezpieczenia (pozostawania w zatrudnieniu) do dnia złożenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Z tego względu nie została przez nią wykazana teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z uwagi na błędne przyjęcie przez Sąd odwoławczy wymagania, aby wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej był pierwszym wnioskiem o przyznanie świadczenia emerytalnego.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.

